

LLUÍS GENÉ / EFE

Davant de cada semàfor

SIMONA ŠKRABEC

A Barcelona, al pas zebra del carrer Diputació amb Balmes, el paisatge s'obre cap a la muntanya en vertical i els cotxes es precipiten pendent avall com una allau incontenible. Cada cop que travesso el carrer penso: què els fa parar? Per què aquestes màquines rugents s'aturen davant del llum en vermell? I si no s'aturessin? Aquesta pregunta, a l'Europa d'avui, ja no és una pregunta retòrica.

Amb el seu llibre sobre la Barcelona olímpica del 1992, Lluís-Anton Baulenas –nascut a Barcelona

el 1958– es proposa sacsejar les consciències gandules i fer un lloc per al terror de la Guerra dels Balcans. Però l'intent de mostrar una crueltat tan esmolada que faci apartar els ulls no aconsegueix el seu propòsit, la felicitat dels ciutadans olímpics és massa completa. Tot el país batega en una efervescència que l'hàbil narrador ressuscita amb els detalls més precisos. Capbussar-se en aquest llibre, *Amics per sempre* –últim premi de novel·la Ciutat d'Alzira–, és retrobar el gust, fins i tot l'olor, d'una glòria esvaïda.

Baulenas, a més, sap tenyir la postal amb una nostàlgia àcida que ens recorda com eren de falses

AMICS PER SEMPRE
LLUÍS-ANTON BAULENAS
BROMERA
344 PÀG. / 19,95 €

moltes de les expectatives que havíem covat aleshores. S'estableix una relació tensa amb el passat, però no per derrotar els actuals habitants de la ciutat del Cobi, sinó a l'inrevés, per insuflar-los una mena de ganes de tensar més la corda, de no deixar-se afligir per unes circumstàncies massa anodines, de recuperar aquell alè de llibertat.

La promesa d'un món lliure

Baulenas identifica la llibertat com el bé més preuat, sentida amb tota la seva immensa potència. La Barcelona del 1992 era una promesa d'un món sense fronteres i l'anul·lació dels vells conflictes

quotidians, com ho certifiquen les amistats insòlites i l'amor lliure i el diàleg entre generacions gens basat en l'obediència. La llibertat, però, té aquell altre ingredient incòmode que sorgeix cada cop que parem el cotxe davant d'un semàfor: per què hem de fer-ho?

Amics per sempre dibuixa una contraimatge de Barcelona. Però la guerra llunyana és una excusa per tenir el dret de trossejar cossos humans a voluntat. Reconec que m'he esvalotat llegint la novel·la perquè jo tenia un bitllet d'avió per sortir de Ljubljana el dijous 27 de juny del 1991, però l'aeroport va ser bombardejat a la matinada i, igual com jo mateixa, cap dels companys del Ferran Simó no hauria pogut pas envolar-se des d'allí. Quin error tan negligent. I m'he esgarrifat també perquè un tanc havia suposadament aixafat una dona. Els eslovens som així, els tancs fan "catifes virolades" de les nostres àvies entranyables i tant ens fa... Una sola mort civil i aquella guerra no hauria durat només deu dies.

Però tots aquells que sí que van patir tortures, que vaguen encara ara orfes de pàtria pel món sencer –alguns d'ells han trobat un refugi amable precisament a Barcelona–, els que no tenen prou dits per comptar els seus familiars morts... ¿com han de llegir un llibre en el qual deu anys de guerres fragmentàries i mortíferes com els projectils d'una granada s'hagin de veure reduïts a una *Venus de les pells* que s'entreté amb un home fent de gos, lligat a una corretja?

El món de casa és a *Amics per sempre* ple de detalls, identificable. A casa, la llibertat és un fruit sucós. Però a les tenebres d'allà fora tot perd els contorns, la llibertat significa que tot està permès i hi habita només la mort. En la literatura, tanmateix, hi ha un semàfor vermell: la gent tenim dret, sempre, a una memòria digna i al nostre passat sencer. ❖

Quan Hitler ja és Lord Voldemort

JOAN GARÍ

La lectura d'aquest llibre m'ha recordat *Ha tornat*, de Timur Vermes (Columna / Seix Barral, 2013), però potser tot va començar amb el film *El gran dictador* (1940), de Charles Chaplin. El magistral Charlot va endevinar de seguida les potencialitats còmiques de la gran tragèdia que s'abocava sobre Europa i el món: riure's de Hitler també era una manera d'oposar-se de manera efectiva al nazisme. Vermes, per la seva banda, fa una sàtira contemporània a partir de la hipòtesi que el vell i malcarat Adolf ressuscita a Berlín d'avui, amb totes les situacions més o menys òbvies que s'hi desencadenen. *La república*, de l'escriptor neerlandès Joost de Vries (Alkmaar, 1983), no és una comèdia sobre

Hitler i el Tercer Reich però el re-refs de la novel·la està format per tota mena d'al·lusions al nazisme, convertit ací en un simpàtic tema de discussió acadèmica.

De Vries ens presenta un personatge, el professor Josip Brik (un home "amb l'energia d'una vespa en un got de llimonada cap per avall"), que sorprendentment morirà al principi del relat. El que vindrà després és una crònica una mica enfebrada del narrador –deixeble de Brik– entre els Estats Units i Europa, bregant amb tota mena de situacions relacionades amb l'herència intel·lectual del professor. Com que el tema principal d'ambdós són els estudis hitlerians, l'obra abundarà en tot d'elucubracions diverti-

des al voltant del gran sàtrapa austríac, com ara una sorprenent comparació amb Lord Voldemort, l'anàlisi dels seus gustos culinaris o el misteri del seu –suposat– únic testicle. Exhibició continuada d'enginy a la manera postmoderna, sàtira de les publicacions universitàries (aquest inclemtent de vessall de lletra impresa a què es veuen abocats els docents superiors per farcir el currículum), *La república* té l'aire distès d'una comicitat cosmopolita, amb un to burlesc no especialment salvatge, a pesar de la qüestió hitleriana.

Aquest to i les giragoneses imprevistes de l'argument també fan pensar en *La setena funció del llenguatge* (Edicions de 1984, 2016).

En aquest sobrevalorat fulletó *noir*, Laurent Binet (que ens havia proporcionat una narració exemplar amb *HHhH*, a propòsit de l'assassinat de Heydrich a Praga) exhibia insospitades i innecessàries qualitats histriòniques amb la mort de Roland Barthes com a excusa. Esperem que no s'estengui aquesta moda de la banalització postmoderna de la història contemporània: és narrativament molt arriscada i els resultats sempre s'han d'agafar *cum grano salis*. ❖

LA REPÚBLICA
JOOST DE VRIES
ANAGRAMA
TRADUCCIÓ DE
MARIA ROSICH ANDREU
288 PÀG. / 19,90 €